

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۲۶): بخش هواشناسی

مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۷۰۵

کد موضوعی: ۲۵۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۲۶): بخش هواشناسی

نام دفتر: مطالعات زیربنایی (گروه آب)

تهیه و تدوین: نرجس‌السادات عبدالمنافی

مدیر مطالعه: جمال محمدولی سامانی

ناظران علمی: علیرضا رهایی، محمدتقی فیاضی

همکار: مراد اسدی

اظهار نظر کنندگان: مهدی بهرامی حسن‌آبادی (دفتر مطالعات حقوقی)، مهتاب قراخانلو (دفتر

مطالعات بخش عمومی)

اظهار نظر کننده خارج از مرکز: فهیمه کریمی‌نژاد

ویراستار تخصصی: —

صفحه آرا: آذر مهمان‌نواز

ویراستار ادبی: طاهره سیدمحمد

واژه‌های کلیدی:

۱. لایحه بودجه ۱۴۰۲

۲. هواشناسی

۳. اعتبارات

۴. اقلیم‌شناسی

۵. سازمان هواشناسی کشور

تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱۱/۸

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۱.....	خلاصه مدیریتی
۳.....	مقدمه
۳.....	۱. بررسی بخش هواشناسی و جایگاه آن در اسناد بالادستی
۶.....	۲. بررسی اعتبارات بخش هواشناسی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور
۱۳.....	جمع‌بندی و پیشنهادها
۱۵.....	منابع و مأخذ

فهرست جداول و شکل

۶.....	جدول ۱. اعتبارات سازمان هواشناسی کشور (عمومی/متفرقه) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱
.....	جدول ۲. اعتبارات پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو (عمومی/اختصاصی) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱
۸.....	جدول ۳. بررسی بودجه مصوب و عملکرد آن طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ (بخش هواشناسی)
.....	جدول ۴. عملکرد بودجه بخش هواشناسی (سازمان هواشناسی کشور و پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو) به تفکیک برنامه/ طرح طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ و مقایسه آن با لایحه بودجه سال ۱۴۰۲
۱۲.....	جدول ۵. عملکرد منابع درآمد عمومی سازمان هواشناسی کشور طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲
۱۳.....	شکل ۱. عملکرد منابع درآمد عمومی سازمان هواشناسی کشور

بررسی لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور (۲۶): بخش هواشناسی

چکیده

در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ جمع اعتبارات هزینه‌ای (عمومی/ متفرقه) سازمان هواشناسی کشور ۱.۳۰۳.۲۷۳ میلیون ریال است که نسبت به رقم مصوب سال گذشته ۴۴/۷۲ درصد رشد نشان می‌دهد. در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمومی/ متفرقه) اعتبار پیشنهادی رقم ۲.۶۴۶.۰۰۰ میلیون ریال است که نسبت به اعتبار سال گذشته ۱۰/۰۴ درصد رشد نشان می‌دهد. در مجموع بودجه سازمان هواشناسی کشور در لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱، ۱۹/۴۹ درصد رشد داشته است.

همچنین بودجه پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو، در بخش اعتبارات هزینه‌ای ۲۰/۲۸ درصد رشد و در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال آینده اعتبار طرح تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات به برنامه‌های ذیل وزارت راه و شهرسازی منتقل شده است. در مجموع بودجه این پژوهشگاه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱، ۱۹/۳۵ درصد رشد یافته است. گفتنی است بخش اعتبارات درآمد اختصاصی پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو، رشد ۱۷/۸۲ درصدی داشته است.

بررسی وضعیت عملکرد بودجه در سال ۱۴۰۱ در بخش هواشناسی (شامل سازمان هواشناسی کشور و پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو) نشان می‌دهد که عملکرد بودجه این بخش تا پایان دی‌ماه در بخش اعتبارات هزینه‌ای برابر با ۶۵/۶ درصد، در بخش اعتبارات تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۸/۶ درصد و مجموع عملکرد اعتبارات ۳۴/۲ درصد بوده است. بدین معنا که از رقم ۳.۶۴۲.۳۶۰ میلیون ریال کل بودجه مصوب میزان ۱.۲۴۵.۶۰۲ میلیون ریال تا پایان دی‌ماه سال جاری محقق شده است.

خلاصه مدیریتی

در این گزارش وضعیت اعتبارات بخش هواشناسی کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ بررسی شده است. اعتبارات بخش هواشناسی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ تحت برنامه توسعه خدمات و زیرساخت هواشناسی، ذیل سازمان هواشناسی کشور و برنامه‌های توسعه خدمات و زیرساخت هواشناسی و برنامه توسعه علوم هواشناسی و اقلیم‌شناسی ذیل پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو ارائه شده است. در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ جمع اعتبارات هزینه‌ای (عمومی/ متفرقه) سازمان هواشناسی کشور ۱.۳۰۳.۲۷۳ میلیون ریال است که نسبت به رقم مصوب سال گذشته ۴۴/۷۲ درصد رشد نشان می‌دهد. در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمومی/ متفرقه) اعتبار پیشنهادی رقم ۲.۶۴۶.۰۰۰ میلیون

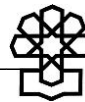
ریال است که نسبت به اعتبار سال گذشته ۱۰/۰۴ درصد رشد نشان می‌دهد. در مجموع بودجه سازمان هواشناسی کشور در لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱، ۱۹/۴۹ درصد رشد داشته است. همچنین در قانون بودجه سال جاری از محل ردیف‌های متفرقه و متمرکز یارانه‌ای (تبصره «۱۴» قانون بودجه سال ۱۳۹۹) اعتباراتی برای سازمان هواشناسی جهت خرید رادار هواشناسی و تجهیزات تخصصی برای پیش‌بینی و پیشگیری از حوادث غیرمترقبه مصوب شده که در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ این موارد حذف شده است.

همچنین بودجه پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو، در بخش اعتبارات هزینه‌ای ۲۰/۲۸ درصد رشد و در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال آینده اعتبار طرح تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات به برنامه‌های ذیل وزارت راه و شهرسازی منتقل شده است. در مجموع بودجه این پژوهشگاه در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱، ۱۹/۳۵ درصد رشد یافته است. گفتنی است بخش اعتبارات درآمد اختصاصی پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو، رشد ۱۷/۸۲ درصدی داشته است.

بررسی وضعیت عملکرد بودجه در سال ۱۴۰۱ در بخش هواشناسی (شامل سازمان هواشناسی کشور و پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو) نشان می‌دهد که عملکرد بودجه این بخش تا پایان دی‌ماه در بخش اعتبارات هزینه‌ای برابر با ۶۵/۶ درصد، در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۸/۶ درصد و مجموع عملکرد اعتبارات ۳۴/۲ درصد بوده است. بدین معنا که از رقم ۳.۶۴۲.۳۶۰ میلیون ریال کل بودجه مصوب میزان ۱.۲۴۵.۶۰۲ میلیون ریال تا پایان دی‌ماه سال جاری محقق شده است.

بخش هواشناسی، از جمله بخش‌های مهم و اثرگذار در برنامه‌ریزی‌های مدیریتی و اقتصادی کشور است. با توجه به اثرپذیری اکثر بخش‌های جامعه از بخش هواشناسی، لازم است خدمات این بخش در کل جامعه گسترش یابد که این امر نیازمند تأمین امکانات این بخش از نظر تجهیزات مورد نیاز و نیروی انسانی متخصص و آشنا به دانش روز است. میزان اعتبارات این بخش، جوابگوی به‌روز کردن و تأمین تجهیزات و ادواتی که لازمه ارائه پیش‌بینی‌های دقیق است، نبوده و در این زمینه با کشورهای پیشرو، فاصله بسیار زیادی وجود دارد. باید توجه داشت که توسعه این بخش می‌تواند مدیریت بخش‌های مهم دیگر از جمله حمل‌ونقل، کشاورزی و آب را با اطمینان بیشتری همراه کند و از خسارات ناشی از پدیده‌های جوی که هر ساله بار مالی فراوانی را به کشور وارد کرده و به بروز صدمات فراوان به زیرساخت‌ها منجر می‌شود، بکاهد.

به‌عنوان مقایسه بودجه سازمان هواشناسی با سایر بخش‌ها و برنامه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲، بودجه بخش هواشناسی علی‌رغم اهمیت بسیار و اثرگذاری آن بر سایر بخش‌ها از جمله بخش کشاورزی، حمل‌ونقل، هوانوردی و...، حدود یک‌سوم بودجه در نظر گرفته شده برای موضوع آب ژرف است. این در حالی است که در رابطه با برنامه اکتشاف و بهره‌برداری از منابع آب ژرف، عدم قطعیت‌های بسیار وجود دارد و سرمایه‌گذاری و اختصاص چنین منابعی به بخش‌های اجرایی اثرگذار مانند هواشناسی، می‌تواند در توسعه و رشد اقتصادی کشور بسیار مؤثرتر باشد.

در حال حاضر کشور ایران شاهد بروز پدیده‌های جوی و اقلیمی از جمله وقوع خشکسالی و سیل از طرفی و رخداد پدیده‌های ناشی از پیامدهای خشکسالی از قبیل گردوخاک، آلودگی هوا و آتش‌سوزی جنگل‌ها و مراتع کشور از طرف دیگر است. در این راستا اهمیت بخش هواشناسی و برنامه‌های مرتبط با این بخش از قبیل برنامه توسعه خدمات و زیرساخت هواشناسی غیرقابل انکار است. علاوه بر اثرپذیری بخش‌های حمل‌ونقل، هوانوردی و دریانوردی از بخش هواشناسی، وابستگی بخش‌های دیگر به این بخش از جمله بخش کشاورزی، آب و محیط زیست اهمیت این بخش را مضاعف می‌کند. بی‌شک اطلاعات هواشناسی و پیش‌بینی وضعیت جوی یکی از نیازهای ضروری در کشور است. کشور ایران جزء کشورهای مستعد در حوادث طبیعی دنیاست و همه‌ساله تعداد زیادی از افراد در اثر بلایای طبیعی جان خود را از دست می‌دهند و خسارات اقتصادی زیادی به کشور وارد می‌شود. در فعالیتهای جاری کشور از جمله در حمل‌ونقل هوایی، زمینی و دریایی، اطلاعات جوی و پیش‌بینی وضعیت جو و دریا اهمیت ویژه‌ای دارد. از جمله خدمات سازمان هواشناسی کشور می‌توان به استفاده از پیش‌بینی‌های هواشناسی در نشست و برخاست هواپیماها و فعالیت خطوط هوایی، پیش‌بینی امواج دریا که عمدتاً در اثر باد ایجاد می‌شوند و در عملیات دفاعی و حرکت انواع پرنده‌ها مانند پهپادها و پرتابه‌ها اشاره کرد. اندازه‌گیری و پیش‌بینی پارامترهای آلودگی‌های طبیعی و انسان‌ساز که در اثر جریان باد و یا جریان آب منتقل می‌شوند نیز سازمان هواشناسی انجام می‌دهد که پیش‌بینی و هشدار آن در تأمین سلامت مردم ضروری است.

با توجه به مطالب فوق، اهمیت این بخش و اثرگذاری آن بر بسیاری از بخش‌های زیربنایی دیگر، انکارناپذیر است. بخش هواشناسی از طریق ارائه پیش‌بینی‌ها قادر است از بروز خسارات جانی و اقتصادی در بخش‌های مختلف جلوگیری به‌عمل آورده و داده‌های تولید شده توسط این بخش، برای بسیاری از بخش‌ها از جمله حمل‌ونقل، کشاورزی، آب، تولید و مصرف انرژی، امور دفاعی، بهداشت، حفاظت از محیط زیست، صنعت، گردشگری، ایمنی و غیره لازم و ضروری است. اعتبارات بخش هواشناسی شامل اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به برنامه توسعه خدمات و زیرساخت هواشناسی اختصاص دارد. در این گزارش تلاش می‌شود به تحلیل اعتبارات قوانین بودجه‌ای سال‌های گذشته در بخش هواشناسی و همچنین لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و بیان چالش‌های موجود در این زمینه پرداخته شود. در گزارش حاضر، ابتدا بخش هواشناسی و فعالیتهای آن به‌صورت خلاصه معرفی شده و سپس به بررسی نقش سازمان متولی حوزه هواشناسی پرداخته و به مباحث پیرامون آن به‌اختصار اشاره می‌شود.

۱. بررسی بخش هواشناسی و جایگاه آن در اسناد بالادستی

براساس مطالعات صورت‌گرفته درخصوص چالش‌های اقلیمی کشور، متأسفانه در سال‌های اخیر در بیشتر مناطق کشور روند بارش منفی بوده است. از طرفی یکی از پربارش‌ترین سال‌ها در طول دوره آماری ثبت شده در کشور طی همین سال‌ها اتفاق افتاده است. این موضوع نشان می‌دهد که پدیده تغییر اقلیم همراه با رخداد پدیده‌های حدی، کشور را تحت تأثیر قرار داده است. به‌عنوان مثال، منطقه جنوب شرق کشور، منطقه‌ای است که یکی از طولانی‌ترین خشکسالی‌ها

را در سال‌های اخیر تجربه کرده و می‌توان گفت در دهه اخیر کل کشور ایران درگیر پدیده خشکسالی بوده است که این شرایط موجب افت حجم ذخایر آب‌های زیرزمینی و افت پوسته زمین و به دنبال آن کاهش ظرفیت‌های نگهداری آب‌های زیرزمینی شده است. علاوه بر آن نسبت بارش‌های جامد به کل بارش در همه نقاط کشور کاهش یافته که تبعات آن باعث عدم امکان تغذیه تدریجی سفره‌های آب‌های زیرزمینی از منابع برفی شده است و عمده ذخیره‌سازی سدها از بارش‌های رگباری و سیل‌آسا صورت می‌گیرد. همچنین در سال‌های اخیر طوفان‌های گردوخاک که زمانی فقط محدود به جنوب شرق کشور در مرز ایران و پاکستان (زابل) بود، هم‌اکنون بخش وسیعی از کشور را فراگرفته است که عمدتاً ناشی از کاهش رواناب و رطوبت سطحی در کشورهای واقع در غرب ایران است.

از سوی دیگر، مطالعات مربوط به تغییر اقلیم نشان می‌دهند که مهم‌ترین مشخصه اقلیم آینده ایران افزایش پدیده‌های حدی اقلیمی مانند خشکسالی، سیل، تگرگ، طوفان‌های گردوخاک و بارش‌های سیل‌آساست. این وضعیت ضمن اینکه هزینه‌های مربوط به حوادث غیرمترقبه را افزایش می‌دهد، میزان اعتمادپذیری به بودجه‌ریزی‌های سالیانه را نیز کاهش می‌دهد و مبلغ زیادی از بودجه را برای بازسازی و یا کاهش آثار آن صرف می‌کند. مانند اتفاقی که در حوادث سیل‌های سال‌های اخیر در کشور رخ داد و خسارات اقتصادی فراوانی به بخش‌های اقتصادی و زیربنایی کشور وارد شد. این موضوع، لزوم بهینه‌سازی شبکه‌های دیده‌بانی برای تکمیل داده‌های مورد نیاز کاربران، استفاده از ابزارهای نوین برای تجزیه و تحلیل‌ها و مدل‌سازی‌های اقلیمی، توجه کافی به اهمیت مدیریت ریسک هواشناسی به‌جای مدیریت بحران و تغییر اقلیم در برنامه‌های کلان کشور برای توسعه پایدار را ایجاب می‌کند.

سازمان هواشناسی کشور به‌عنوان متولی اصلی تحقیق و شناخت کامل اتمسفر و کلیه پدیده‌های جوی، تنظیم و تجزیه و تحلیل اطلاعات و آمارهای هواشناسی و ارائه و کشف نتایج حاصله به‌منظور کمک به برنامه‌ریزی، پیشرفت و افزایش بازدهی مؤثر در فعالیت‌های کشاورزی، آب، تأمین انرژی، سلامتی و بهبود ارتباطات هوایی، دریایی و زمینی و مطالعات محیط زیست و غیره شناخته می‌شود. این سازمان در بخش‌ها و حوزه‌های مختلف زیر فعالیت دارد:

بخش انرژی: حوزه تولید انرژی‌های تجدیدپذیر با بهره‌گیری از خصوصیات فیزیکی هوا، زمین و دریا.

بخش حمل‌ونقل: حوزه حفظ ایمنی حمل‌ونقل با استفاده از پیش‌آگاهی‌های جوی.

بخش عمران: حوزه ساخت‌وساز بهینه با استفاده از دانش هواشناسی.

بخش کشاورزی، غذا و منابع طبیعی: حوزه توسعه پایدار با استفاده از پیش‌آگاهی‌های جوی.

بخش صنایع و معادن: حوزه تأثیر متقابل صنعت ملی و دانش هواشناسی در بهبود اقتصادی کشور.

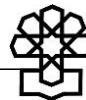
بخش دفاعی و امنیت ملی: حوزه افزایش توان دفاعی با آگاهی از خصوصیات فیزیکی هوا و دریا و

پیش‌آگاهی‌های هواشناسی.

بخش فرهنگی و اجتماعی: حوزه هواشناسی در خدمت عامه.

بخش مدیریت، اقتصاد و بازرگانی: حوزه هواشناسی و مدیریت کلان کشور.

بخش سلامت و رفاه: حوزه بهبود سلامت و افزایش رفاه با استفاده از علوم کاربردی هواشناسی از جمله نقش

سازمان هواشناسی در پیش‌بینی و تحلیل وضعیت آلودگی هوا و ریزگردها.

بررسی بالا، نقش این سازمان در پیشبرد اهداف کشور در زمینه‌های مختلف را به‌خوبی آشکار می‌سازد. لذا توجه برنامه‌ریزان و مدیران ارشد کشور به این موضوع می‌تواند بسیار مؤثر و سازنده باشد. به‌رغم اهمیت و نقش بخش هواشناسی در سایر بخش‌های مهم، در اسناد بالادستی از جمله برنامه ششم توسعه، هیچ‌گونه اشاره‌ای به این بخش نشده است. از اسناد بالادستی که در آن به موارد مرتبط به هواشناسی اشاره شده «سیاست‌های کلی نظام برای پیشگیری و کاهش خطرات ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه» ابلاغی ۱۳۸۴/۶/۲۵ از سوی مقام معظم رهبری است که در آن به موضوع شناسایی پدیده‌های زیان‌بخش جوی و اقلیمی و مبحث سازگاری با تغییر اقلیم اشاره شده که بندهای مرتبط به شرح ذیل است:

بند «۱» - افزایش و گسترش آموزش و آگاهی و فرهنگ ایمنی و آماده‌سازی مسئولان و مردم برای رویارویی با عوارض ناشی از سوانح طبیعی و حوادث غیرمترقبه به‌ویژه خطر زلزله و پدیده‌های جوی و اقلیمی،

بند «۸» - شناسایی پدیده‌های جوی و اقلیمی و نحوه پدیدار شدن خطرات و ارزیابی تأثیر و میزان آسیب آنها از طریق تهیه اطلس ملی پدیده‌های طبیعی، ایجاد نظام به‌هم‌پیوسته ملی پایش و بهبود نظام‌های هشدار سریع و پیش‌آگاهی بلندمدت با استفاده از فناوری‌های پیشرفته،

بند «۹» - تنظیم برنامه‌های توسعه ملی به‌گونه‌ای که در همه فعالیت‌های آن در تمام سطوح، رویکرد «سازگاری با اقلیم» ملاحظه و نهادینه شود.

بنابراین اقدام‌های زیر در این راستا باید انجام پذیرد:

- شناسایی شرایط اقلیمی و لحاظ کردن آن به‌عنوان یکی از محورهای اساسی آمایش سرزمین،

- تهیه، تدوین و سامان‌دهی نظام‌های جامع مدیریت بلایای جوی و اقلیمی،

- شناسایی تغییر اقلیم و آثار و پیامدهای آن در پهنه سرزمین و اتخاذ راهکارهای مناسب.

همچنین در سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ مقام معظم رهبری در بندهای «۱»، «۶» و «۷» سیاست‌های مقام معظم رهبری در خصوص اقتصاد مقاومتی، ابلاغی بهمن‌ماه سال ۱۳۹۲، کمک به افزایش درآمد طبقات کم‌درآمد و متوسط، افزایش تولید داخلی و کمک به تأمین امنیت غذایی کشور تأکید شده است.

بند «۱» - تأمین شرایط و فعال‌سازی کلیه امکانات و منابع مالی و سرمایه‌های انسانی و علمی کشور به‌منظور توسعه کارآفرینی و به حداکثر رساندن مشارکت آحاد جامعه در فعالیت‌های اقتصادی با تسهیل و تشویق همکاری‌های جمعی و تأکید بر ارتقای درآمد و نقش طبقات کم‌درآمد و متوسط.

بند «۶» - افزایش تولید داخلی نهاده‌ها و کالاهای اساسی (به‌ویژه در اقلام وارداتی) و اولویت دادن به تولید محصولات و خدمات راهبردی و ایجاد تنوع در مبادی تأمین کالاهای وارداتی با هدف کاهش وابستگی به کشورهای محدود و خاص.

بند «۷» - تأمین امنیت غذا و درمان و ایجاد ذخایر راهبردی با تأکید بر افزایش کمی و کیفی تولید (مواد اولیه و کالا).
بخش هواشناسی با پیش‌بینی وضع هوا و صدور هشدارهای لازم و به‌موقع، می‌تواند نقش مهمی در کاهش خسارات بخش‌های مختلف از جمله بخش کشاورزی ایفا کند. کاهش خسارات به بخش کشاورزی، به‌معنای افزایش تولید

محصولات بوده و گامی در جهت تأمین امنیت غذایی خواهد بود.

گفتنی است در بخشی از بند «۵» سیاست‌های کلی محیط زیست ابلاغی ۱۳۹۴/۸/۲۶ مقام معظم رهبری نیز به موضوع تغییرات اقلیمی به شرح زیر اشاره شده است:

بند «۵» - پایش مستمر و کنترل منابع و عوامل آلاینده هوا، آب، خاک، آلودگی‌های صوتی، امواج و اشعه‌های مخرب و تغییرات نامساعد اقلیم و الزام استانداردها و شاخص‌های زیست‌محیطی در قوانین و مقررات، برنامه‌های توسعه و آمایش سرزمین.

شایان ذکر است که بخش هواشناسی کشور از نظر فناوری‌های پیشرفته و تجهیزات و امکانات، با سطح مطلوب جهانی فاصله زیادی دارد و لزوم حمایت از این بخش، به‌خوبی احساس می‌شود. همچنین با توجه به وظایف و تکالیف مندرج در قانون هوای پاک (ماده ۲۶) برای سازمان هواشناسی کشور، لازم است اعتبارات این بخش متناسب با وظایف قانونی این سازمان در نظر گرفته شود و بازنگری کلی در این خصوص صورت گیرد.

۲. بررسی اعتبارات بخش هواشناسی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور

بودجه سازمان هواشناسی کشور در لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به رقم مصوب در قانون بودجه سال گذشته ۱۹/۵ درصد رشد داشته و از رقم ۳.۳۰۵.۱۵۲ میلیون ریال در سال ۱۴۰۱ به رقم ۳.۹۴۹.۲۷۳ میلیون ریال در لایحه سال ۱۴۰۲ رسیده است. بودجه این سازمان در سال آتی در بخش اعتبارات هزینه‌ای ۴۴/۷۲ درصد افزایش و در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۰/۰۴ درصد افزایش داشته است. جدول ۱ مقایسه بودجه (عمومی/متفرقه) سازمان هواشناسی کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

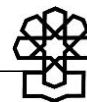
جدول ۱. اعتبارات سازمان هواشناسی کشور (عمومی/متفرقه) در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲

و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

جمع کل			اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای			اعتبارات هزینه‌ای		
درصد تغییر	لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد تغییر	لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد تغییر	لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱
۱۹/۴۹	۳.۹۴۹.۲۷۳	۳.۳۰۵.۱۵۲	۱۰/۰۴	۲.۶۴۶.۰۰۰	۲.۴۰۴.۶۰۴	۴۴/۷۲	۱.۳۰۳.۲۷۳	۹۰۰.۵۴۸

مأخذ: قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲.

بررسی اعتبارات پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو نشان می‌دهد که در لایحه سال ۱۴۰۲ در بخش اعتبارات هزینه‌ای نسبت به سال گذشته ۲۰/۲۸ درصد رشد داشته و در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال آینده اعتباری به مبلغ ۲۹،۶۳۵ میلیون ریال لحاظ شده است. در مجموع اعتبارات این مرکز پژوهشی در لایحه بودجه

سال ۱۴۰۲ نسبت به سال ۱۴۰۱، ۱۹/۳۵ درصد رشد داشته است. جدول ۲ مقایسه بودجه (عمومی/اختصاصی) پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو را در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ و لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد.

جدول ۲. اعتبارات پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو (عمومی/اختصاصی) در لایحه بودجه

سال ۱۴۰۲ و مقایسه آن با قانون بودجه سال ۱۴۰۱ (میلیون ریال)

جمع کل		اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای				اعتبارات هزینه‌ای		
درصد تغییر	لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد تغییر	لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱	درصد تغییر	لایحه پیشنهادی سال ۱۴۰۲	قانون سال ۱۴۰۱
۱۹/۳۵	۴۱۶،۸۹۹	۳۴۹،۳۱۱	۸/۴۰	۲۹،۶۳۵	۲۷،۳۳۸	۲۰/۲۸	۳۸۷،۲۶۴	۳۲۱،۹۷۳

مأخذ: همان.

در جدول ۳ به بررسی بودجه مصوب و عملکرد آن طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ و مقایسه با لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ مربوط به سازمان هوشناسی کشور و پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو پرداخته شده است. همچنین گزارشی از عملکرد بودجه بخش هوشناسی تا پایان دی‌ماه ۱۴۰۱ در بخش‌های اعتبارات هزینه‌ای، تملک دارایی‌های سرمایه‌ای و درآمدی آورده شده است.

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان هوشناسی کشور در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ در مجموع از محل اعتبارات عمومی ۲،۳۹۱،۰۱۴ میلیون ریال بوده که عملکرد بودجه تا دی‌ماه ۱۴۰۱ در این بخش مبلغ ۴۳۵،۱۴۷ میلیون ریال بوده است، بنابراین ۱۸/۲۰ درصد از رقم بودجه مصوب، محقق شده است. همچنین در بخش اعتبارات هزینه‌ای این سازمان از محل اعتبارات عمومی رقم ۸۰۳،۶۱۸ میلیون ریال مصوب سال ۱۴۰۱، میزان ۵۸۶،۰۷۴ میلیون ریال تا دی‌ماه ۱۴۰۱ تأمین شده که ۷۲/۹۳ درصد از رقم بودجه مصوب است.

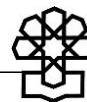
در بخش درآمدی سازمان هوشناسی کشور طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۰ عملکرد ردیف متفرقه درآمد عمومی ملی (جمع واریزی به خزانه) بیشتر از ۱۰۰ درصد بوده، حال آنکه برگشت به بودجه دستگاه در دو بخش اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (مقایسه عملکرد واریزی به خزانه و عملکرد برگشت به بودجه دستگاه) طی سنوات مورد بحث بین ۳۳ تا ۴۸ درصد و در سال ۱۴۰۱ تاکنون، این عدد تنها ۶/۴ درصد بوده است.

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، رقم ۲۷،۳۳۸ میلیون ریال بوده که تا پایان دی‌ماه ۱۴۰۱ رقم ۱۶،۴۰۳ میلیون ریال محقق شده و عملکرد آن ۶۰ درصد بوده است. در بخش اعتبارات هزینه‌ای عمومی این پژوهشگاه از رقم ۲۴۱،۹۷۰ میلیون ریال مصوب سال ۱۴۰۱ رقم ۱۸۳،۶۹۵ میلیون ریال تا پایان دی‌ماه تأمین شده که حدود ۷۵/۹۲ درصد از رقم بودجه مصوب در این بخش محقق شده است. همچنین در خصوص اعتبارات درآمد اختصاصی پژوهشگاه در بخش اعتبارات هزینه‌ای در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، مبلغ ۶۷،۹۰۰ میلیون ریال مصوب شده که تا پایان دی‌ماه عملکرد این بخش از اعتبارات ۲۵،۰۰۰ میلیون ریال بوده که این ارقام نشان می‌دهد ۳۶/۸۲ درصد از اعتبارات این بخش تاکنون محقق شده است.

جدول ۳. بررسی بودجه مصوب و عملکرد آن طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ (بخش هوشناسی) (میلیون ریال)

۱۴۰۲		سال ۱۴۰۱			سال ۱۴۰۰			سال ۱۳۹۹			سال ۱۳۹۸			نوع اعتبارات / سال	
درصد رشد	لايحه پیشنهادی	درصد عملکرد	عملکرد تا پایان دی‌ماه	مصوب	درصد عملکرد	عملکرد	مصوب	درصد عملکرد	عملکرد	مصوب	درصد عملکرد	عملکرد	مصوب		
۴۲/۵۵	۱,۴۹۰,۵۳۷	۷۳/۶۲	۷۶۹,۷۶۹	۱,۰۴۵,۵۸۸	۹۱/۲۱	۸۵۶,۰۲۴	۹۳۸,۵۵۸	۱۰۳/۷۸	۵۷۶,۸۷۰	۵۵۵,۸۸۱	۹۱/۶۳	۴۷۳,۳۱۷	۵۱۶,۵۳۶	جمع	اعتبارات هزینه‌ای
۴۷/۲۴	۱,۱۸۳,۲۷۳	۷۲/۹۳	۵۸۶,۰۷۴	۸۰۳,۶۱۸	۹۶/۶۹	۶۷۹,۹۷۶	۷۰۳,۲۸۹	۱۰۵/۶۴	۴۸۴,۲۲۴	۴۵۸,۳۸۱	۹۱/۷۶	۳۹۵,۵۳۵	۴۳۱,۰۳۶	سازمان هوشناسی کشور	
۲۶/۹۸	۳۰۷,۲۶۴	۷۵/۹۲	۱۸۳,۶۹۵	۲۴۱,۹۷۰	۷۴/۸۳	۱۷۶,۰۴۸	۲۳۵,۲۶۹	۹۵/۰۲	۹۲,۶۴۶	۹۷,۵۰۰	۹۰/۹۷	۷۷,۷۸۲	۸۵,۵۰۰	پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو	
۹/۹۸	۲,۶۵۹,۶۳۵	۱۸/۶۷	۴۵۱,۵۵۰	۲,۴۱۸,۳۵۲	۵۶/۳۳	۲,۱۵۸,۶۷۳	۳,۸۳۲,۵۰۰	۸۷/۱۰	۸۹۲,۷۳۴	۱,۰۲۵,۰۰۰	۱۳۰/۶۳	۹۴۳,۰۵۵	۷۲۱,۹۱۲	جمع	اعتبارات طرح‌های تملک‌دارایی‌های سرمایه‌ای
۱۰/۰۰	۲,۶۳۰,۰۰۰	۱۸/۲۰	۴۳۵,۱۴۷	۲,۳۹۱,۰۱۴	۵۶/۵۳	۲,۱۴۸,۳۴۹	۳,۸۰۰,۰۰۰	۸۷/۳۵	۸۷۳,۵۰۰	۱,۰۰۰,۰۰۰	۱۳۷/۲۰	۹۳۶,۰۰۰	۶۸۲,۱۹۴	سازمان هوشناسی کشور	
۸/۴۰	۳۹,۶۳۵	۶۰/۰۰	۱۶,۴۰۳	۲۷,۳۳۸	۳۲/۰۷	۱۰,۴۲۴	۳۲,۵۰۰	۷۶/۹۴	۱۹,۲۳۴	۲۵,۰۰۰	۱۷/۷۶	۷,۰۵۵	۳۹,۷۱۸	پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو	
۲۳/۶۰	۴۳۰,۰۰۰	۹۳/۴۵	۳۲۵,۱۱۰	۳۴۷,۹۰۰	۱۱۷/۲۲	۳۳۹,۹۴۹	۲۹۰,۰۰۰	۱۳۰/۸۷	۳۸۶,۰۶۸	۲۹۵,۰۰۰	۱۴۶/۲۲	۲۹۹,۷۴۳	۲۰۵,۰۰۰	جمع	درآمد
۲۵/۰۰	۳۵۰,۰۰۰	۱۰۷/۱۸	۳۰۰,۱۱۰	۲۸۰,۰۰۰	۱۲۶/۱۳	۲۹۰,۰۹۷	۲۳۰,۰۰۰	۱۳۲/۲۰	۳۳۰,۵۰۳	۲۵۰,۰۰۰	۱۶۳/۵۲	۲۶۱,۶۲۶	۱۶۰,۰۰۰	سازمان هوشناسی کشور (ردیف متفرقه درآمد عمومی ملی)	
۱۷/۸۲	۸۰,۰۰۰	۳۶/۸۲	۲۵,۰۰۰	۶۷,۹۰۰	۸۳/۰۹	۴۹,۸۵۲	۶۰,۰۰۰	۱۳۳/۴۸	۵۵,۵۶۵	۴۵,۰۰۰	۸۴/۷۰	۳۸,۱۱۷	۴۵,۰۰۰	پژوهشگاه هوشناسی و علوم جو (درآمد اختصاصی)	
۲۳/۰۵	۱۳۶,۰۰۰	۱۷/۳۵	۱۹,۱۸۰	۱۱۰,۵۲۰	۹۵/۰۰	۹۵,۸۳۵	۱۰۰,۸۷۹	۱۰۶/۳۱	۱۱۶,۵۶۹	۱۰۹,۶۵۱	۱۷۰/۰۰	۱۲۵,۵۷۶	۷۳,۸۷۰	جمع	
۲۳/۸۰	۱۲۰,۰۰۰	۸/۱۳	۷,۸۸۰	۹۶,۹۳۰	۹۵/۰۰	۸۴,۰۶۸	۸۸,۴۹۳	۱۲۱/۱۹	۱۱۶,۵۶۹	۹۶,۱۸۸	۱۸۲/۵۹	۱۱۸,۳۲۰	۶۴,۸۰۰	برگشت به بودجه دستگاه - هزینه‌ای	
۱۷/۷۳	۱۶,۰۰۰	۸۳/۱۵	۱۱,۳۰۰	۱۳,۵۹۰	۹۵/۰۰	۱۱,۷۶۷	۱۲,۳۸۶	۰/۰۰	۰	۱۳,۴۶۳	۸۰/۰۰	۷,۲۵۶	۹۰,۷۰۰	برگشت به بودجه دستگاه - طرح‌های تملک	

مأخذ: قوانین بودجه و استعلام از سازمان هوشناسی کشور.

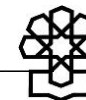

در قانون بودجه سال ۱۴۰۲، سازمان هواشناسی کشور یک برنامه توسعه خدمات و زیرساخت هواشناسی و پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو دارای دو برنامه توسعه خدمات و زیرساخت هواشناسی و توسعه علوم هواشناسی و اقلیم‌شناسی است. در جدول ۴ روند عملکرد بودجه بخش هواشناسی (سازمان هواشناسی کشور و پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو) به تفکیک برنامه/ طرح طی سال‌های ۱۳۹۸ تا ۱۴۰۱ و مقایسه آن با لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ آورده شده است. براساس اطلاعات این جدول اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سازمان هواشناسی کشور در مجموع از محل اعتبارات عمومی و ردیف‌های (متفرقه/ متمرکز یارانه‌ای) قانون بودجه سال جاری ۲۰۴۰۴۶۰۴ میلیون ریال بوده که عملکرد بودجه تا دی‌ماه در این بخش مبلغ ۴۳۵.۱۴۷ میلیون ریال بوده که ۱۸/۱ درصد از رقم بودجه مصوب، محقق شده است. همچنین در بخش اعتبارات هزینه‌ای این سازمان در مجموع از محل اعتبارات عمومی و ردیف‌های متفرقه رقم ۹۰۰.۵۴۸ میلیون ریال مصوب سال ۱۴۰۱، میزان ۵۹۳.۹۵۴ میلیون ریال تا دی‌ماه محقق شده که ۶۶ درصد از رقم بودجه مصوب است.

اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو در قانون بودجه سال ۱۴۰۱، میزان ۲۷.۳۳۸ میلیون ریال بوده که تا پایان دی‌ماه در این بخش اعتباری حدود ۱۶.۴۰۳ میلیون ریال محقق شده است. در بخش اعتبارات هزینه‌ای (عمومی/ اختصاصی) این پژوهشگاه از رقم ۳۰۹.۸۷۰ میلیون ریال مصوب سال ۱۴۰۱، میزان ۲۰۰.۰۹۸ میلیون ریال تا پایان دی‌ماه تأمین شده که ۶۴/۶ درصد از رقم بودجه مصوب در این بخش محقق شده است.

در کل عملکرد بودجه بخش هواشناسی تا پایان دی‌ماه سال ۱۴۰۱ در بخش اعتبارات هزینه‌ای برابر با ۶۵/۶ درصد، در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ۱۸/۶ درصد و در مجموع عملکرد برای اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای برای کل بخش هواشناسی ۳۴/۲ درصد بوده است. بدین معنا که از رقم ۳.۶۴۲.۳۶۰ میلیون ریال کل بودجه مصوب، میزان ۱.۲۴۵.۶۰۲ میلیون ریال تا دی‌ماه سال ۱۴۰۱ محقق شده است.

لایحه سال ۱۴۰۲	سال ۱۴۰۱		سال ۱۴۰۰		سال ۱۳۹۹		سال ۱۳۹۸		نام برنامه / طرح
	عملکرد تا پایان دی ماه	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	عملکرد	مصوب	
.	.	.	.	.	.	.	.	.	اختصاصی برنامه پژوهش‌های کاربردی و تقاضامحور
۱,۶۹۰,۵۳۷	۷۹۴,۰۵۲	۱,۲۱۰,۴۱۸	۹۸۹,۹۴۴	۱,۰۸۷,۰۵۱	۷۳۸,۸۸۴	۶۹۷,۰۶۹	۶۲۹,۷۵۴	۶۲۶,۳۳۶	جمع اعتبارات هزینه‌ای
۲,۶۴۶,۰۰۰	۴۳۵,۱۴۷	۲,۴۰۴,۶۰۴	۲,۱۶۰,۰۱۶	۳,۸۱۲,۳۸۶	۸۷۳,۵۰۰	۱,۰۱۳,۴۶۳	۹۴۳,۲۵۶	۶۹۱,۲۶۴	۱. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای ستاد مرکزی سازمان هواشناسی کشور
۲,۲۵۲,۰۰۰	۳۴۴,۰۸۶	۲,۰۴۴,۰۹۰	۱,۷۸۳,۳۵۷	۳,۴۳۵,۰۰۰	۷۳۷,۵۰۰	۸۴۰,۰۰۰	۸۱۷,۳۰۰	۵۷۲,۱۹۴	عمومی توسعه فناوری اطلاعات هواشناسی
۱۶,۰۰۰	.	۱۵,۶۸۶	۷,۰۰۰	۱۵,۰۰۰	۸,۵۰۰	۱۰,۰۰۰	۸,۷۰۰	۱۰,۰۰۰	عمومی تأمین تجهیزات و ماشین‌آلات
۳۶۲,۰۰۰	۹۱,۰۶۱	۳۳۱,۲۳۸	۳۵۷,۸۹۲	۳۵۰,۰۰۰	۱۲۷,۵۰۰	۱۵۰,۰۰۰	۱۱۰,۰۰۰	۱۰۰,۰۰۰	عمومی بهسازی و نوسازی ایستگاه‌ها و مراکز هواشناسی
۱۶,۰۰۰	.	۱۳,۵۹۰	۱۱,۷۶۷	۱۲,۳۸۶	.	۱۳,۴۶۳	۷,۲۵۶	۹,۰۷۰	متفرقه توسعه، تجهیز و تعمیر ساختمان‌ها، ایستگاه‌ها و مراکز هواشناسی
۲۹,۶۳۵	۱۶,۴۰۳	۲۷,۳۳۸	۱۰,۴۲۴	۳۲,۵۰۰	۱۹,۲۳۴	۲۵,۰۰۰	۷,۰۵۵	۳۹,۷۱۸	۲. اعتبارات طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو
۲۹,۶۳۵	۱۶,۴۰۳	۲۷,۳۳۸	۱۰,۴۲۴	۳۲,۵۰۰	۱۹,۲۳۴	۲۵,۰۰۰	۷,۰۵۵	۳۹,۷۱۸	عمومی تعمیرات اساسی و خرید تجهیزات و ماشین‌آلات
۲,۶۷۵,۶۳۵	۴۵۱,۵۵۰	۲,۴۳۱,۹۴۲	۲,۱۷۰,۴۴۰	۳,۸۴۴,۸۸۶	۸۹۲,۷۳۴	۱,۰۳۸,۴۶۳	۹۵۰,۳۱۱	۷۳۰,۹۸۲	جمع اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۴,۳۶۶,۱۷۲	۱,۲۴۵,۶۰۲	۳,۶۴۲,۳۶۰	۳,۱۶۰,۳۸۴	۴,۹۳۱,۹۳۷	۱,۶۳۱,۶۱۸	۱,۷۳۵,۵۳۲	۱,۵۸۰,۰۶۵	۱,۳۵۷,۳۱۸	جمع کل

مأخذ: قوانین بودجه سنوات گذشته، لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ و استعلام از سازمان هواشناسی کشور.

جدول ۵ وضعیت عملکرد منابع درآمد عمومی سازمان هواشناسی کشور حاصل از ارائه خدمات فنی و فعالیت‌های تخصصی هواشناسی و هواشناسی هوانوردی طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد. اطلاعات مندرج در این جدول نشان می‌دهد که تا دی‌ماه سال ۱۴۰۱ مبلغ ۳۰۰.۱۱۰ میلیون ریال را سازمان هواشناسی کشور به خزانه واریز کرده که رقم وصولی ردیف متفرقه درآمدی برای سازمان هواشناسی کشور تاکنون ۱۹.۱۸۰ میلیون ریال بوده است. این بدان معناست که با وجود اینکه سازمان درآمدی بیش از رقم مصوب در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ تاکنون به خزانه واریز کرده، اما تنها ۶/۴ درصد از آن درآمد، به این سازمان برگشته است.

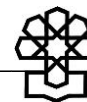
همان‌طور که در جدول مربوطه مشاهده می‌شود درآمد این سازمان طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۰ تقریباً رشد ۶ برابری داشته و طی سنوات گذشته درآمد به صورت ۱۰۰ درصد و حتی بیشتر از آن محقق شده و در سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ مازاد بر رقم مصوب قانون به حساب خزانه واریز شده است، حال آنکه برگشت به بودجه دستگاه در دو بخش اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (مقایسه عملکرد واریزی به خزانه و عملکرد برگشت به بودجه دستگاه) طی سنوات مورد بحث بین ۴ تا ۴۸ درصد بوده است.

جدول ۵. عملکرد منابع درآمد عمومی سازمان هواشناسی کشور طی سال‌های ۱۳۹۴ تا ۱۴۰۲ (میلیون ریال)

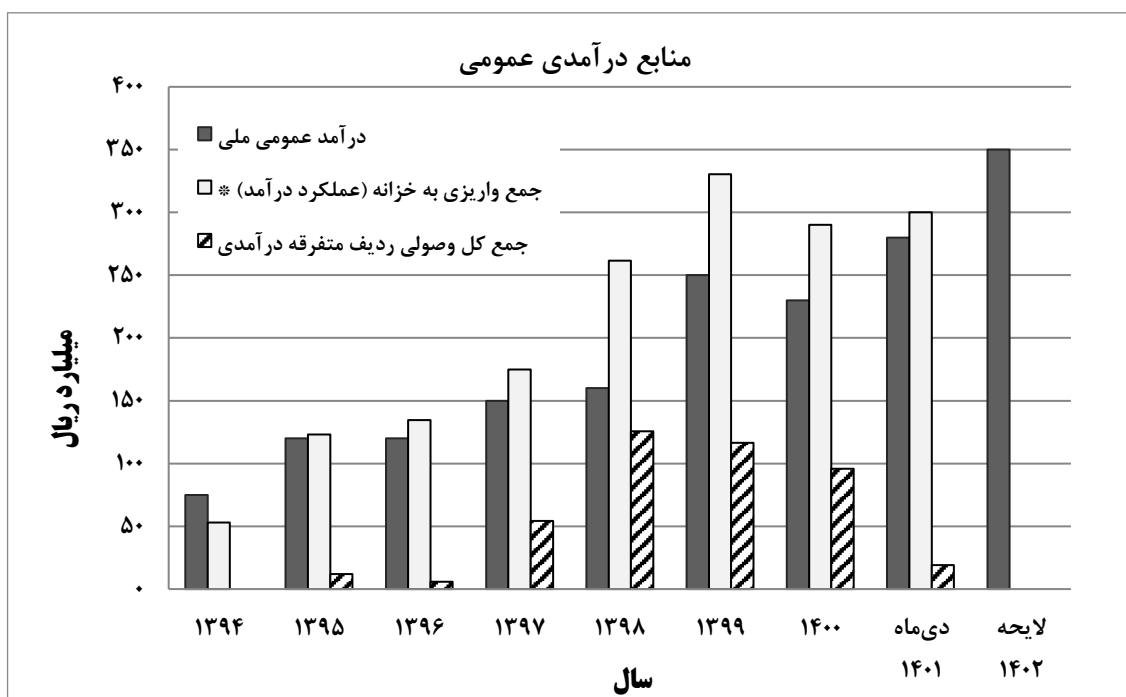
جمع کل وصولی ردیف متفرقه درآمدی	رقم وصولی درآمد		درصد رشد عملکرد درآمد	جمع واریزی به خزانه (عملکرد درآمد)*	درآمد عمومی ملی	سال
	تملك دارایی‌های سرمایه‌ای	هزینه‌ای				
۰	۰	۰	۱۹۷	۵۳,۰۰۰	۷۵,۰۰۰	۱۳۹۴
۱۲,۰۰۰	۱,۲۰۰	۱۰,۸۰۰	۱۳۲	۱۲۳,۲۰۱	۱۲۰,۰۰۰	۱۳۹۵
۵,۸۰۰	۳۷۰	۵,۴۳۰	۹	۱۳۴,۴۸۶	۱۲۰,۰۰۰	۱۳۹۶
۵۴,۱۹۲	۵,۴۲۴	۴۸,۷۶۸	۳۰	۱۷۴,۹۷۸	۱۵۰,۰۰۰	۱۳۹۷
۱۲۵,۵۷۶	۷,۲۵۶	۱۱۸,۳۲۰	۵۰	۲۶۱,۶۲۵	۱۶۰,۰۰۰	۱۳۹۸
۱۱۶,۵۶۹	۰	۱۱۶,۵۶۹	۲۶	۳۳۰,۵۰۳	۲۵۰,۰۰۰	۱۳۹۹
۹۵,۸۳۵	۱۱,۷۶۷	۸۴,۰۶۸	-۱۲	۲۹۰,۰۹۷	۲۳۰,۰۰۰	۱۴۰۰
۱۹,۱۸۰	۱۱,۳۰۰	۷,۸۸۰	۳	۳۰۰,۱۱۰	۲۸۰,۰۰۰	۱۴۰۱
-	-	-	-	-	۳۵۰,۰۰۰	۱۴۰۲

مأخذ: قوانین بودجه و استعلام از سازمان هواشناسی کشور.

* جمع واریزی به خزانه (عملکرد درآمد) در سال ۱۴۰۱ تا دی‌ماه لحاظ شده است.

شکل ۱. عملکرد منابع درآمد عمومی سازمان هواشناسی کشور

مأخذ: سازمان هواشناسی.

جمع‌بندی و پیشنهادها

سازمان هواشناسی کشور با در نظر گرفتن چشم‌انداز راهبردی امور مرتبط با هوا، اقلیم، آب و سایر موارد زیست‌محیطی مرتبط با آنها در کشور و منطقه، مأموریت دیده‌بانی و پیش‌بینی وضع هوا و اقلیم، پیش‌نگری تغییر اقلیم و ارائه اطلاعات و خدمات به کاربران را برعهده دارد. از این‌رو با توجه به حاکمیتی بودن وظایف این سازمان نکات قابل توجه و پیشنهادهایی در خصوص بودجه بخش هواشناسی در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ به شرح ذیل ارائه می‌شود:

- اعتبارات برآورد شده سازمان هواشناسی کشور در لایحه پیشنهادی بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ در بخش اعتبارات هزینه‌ای (عمومی/ متفرقه) ۴۴/۷۲ درصد رشد و در بخش اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (عمومی/ متفرقه/ متمرکز یارانه‌ای) ۱۰/۰۴ درصد رشد و در مجموع بودجه سازمان هواشناسی کشور در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به سال گذشته، ۱۹/۴۹ درصد رشد داشته است. اعتبارات برآورد شده پژوهشگاه هواشناسی و علوم جو نشان می‌دهد که در لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ نسبت به قانون بودجه سال ۱۴۰۱ در بخش اعتبارات هزینه‌ای و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای به ترتیب ۲۰/۲۸ و ۸/۴۰ درصد رشد و در مجموع اعتبارات این پژوهشگاه ۱۹/۳۵ درصد رشد داشته است.

- بخشی از درآمد دریافتی را سازمان هواشناسی کشور، باید صرف هزینه‌های خرید تجهیزات و نرم‌افزارهای مورد نیاز جهت ارائه خدمات به کاربران مربوطه کند که به دلیل عمومی بودن درآمد در شرایط

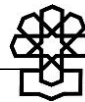
کنونی امکان بازگشت کامل در آمد وصولی نبوده و این موضوع باعث وارد شدن صدمات جبران‌ناپذیری در ارائه خدمات مورد نیاز به کاربران می‌شود. همچنین بخش عمده‌ای از خدمات فنی و تخصصی هواشناسی مطابق انکس (۳) ایکائو به منظور استانداردسازی فرودگاه، به بخش فرودگاه ارائه می‌شود که به دلیل هزینه‌های زیاد و محدودیت اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای حتی حفظ وضع موجود بدون در نظر گرفتن توسعه و به‌روزرسانی نیز امکان‌پذیر نخواهد بود.

- از آنجایی که معضل گردوغبار یکی از چالش‌های جدی زیست‌محیطی کشور است، باید اعتبارات مربوط به مطالعه، تجهیز ایستگاه‌های اندازه‌گیری، پایش و تسریع در اجرای سامانه‌های پایش‌آگاهی مربوط، در اعتبارات سازمان هواشناسی کشور به‌عنوان تنها دستگاه اجرایی حاکمیتی کشور با توانایی پایش برخط داده‌های آلودگی هوا و صدور پایش‌بینی و پایش‌آگاهی‌های مرتبط در مواجهه با این امر، به‌صورت ویژه و متناسب با شرایط حال حاضر کشور لحاظ شود؛ زیرا در بسیاری از موارد در اجرای برخی از مصوبات مرتبط با مقوله محیط زیست، موضوع کلان محیط زیست به‌صورت سازمانی ملاک عمل قرار گرفته و با همپوشانی با سایر دستگاه‌ها از جمله سازمان هواشناسی کشور، تنها باعث ایجاد موازی‌کاری، نامشخص بودن مسئول اصلی و هدررفت منابع شده است.

- در بخش هواشناسی، مطالعات مربوط به تغییر اقلیم در کشور نشان می‌دهند که مهم‌ترین مشخصه اقلیم آینده ایران افزایش پدیده‌های حدی اقلیمی مانند خشکسالی، سیل، تگرگ، طوفان‌های مخرب و طوفان‌های گردوخاک و بارش‌های سیل‌آساست. این وضعیت ضمن اینکه هزینه‌های مربوط به حوادث غیرمترقبه را افزایش می‌دهد، میزان اعتمادپذیری به بودجه‌ریزی‌های سالیانه را نیز کاهش می‌دهد، زیرا وقوع یک بلای غیرمترقبه می‌تواند حجم عظیمی از بودجه را برای بازسازی و یا کاهش آثار آن به‌سوی خود جلب کند. این موضوع، لزوم بهینه‌سازی شبکه‌های پایش و دیده‌بانی هواشناسی برای تکمیل داده‌های مورد نیاز کاربران، استفاده از ابزارهای نوین برای تجزیه و تحلیل‌ها و مدل‌سازی‌های اقلیمی، توجه کافی به اهمیت داده‌ها و اطلاعات هواشناسی در مدیریت ریسک بلایای طبیعی جوی و در نتیجه مدیریت و کاهش هزینه خسارت‌های ناشی از بلاهایی با منشأ جوی را به‌جای مدیریت بحران و بازسازی آثار زیان‌بار آن پس از وقوع در برنامه‌های کلان کشور برای توسعه پایدار با توجه به تغییرات اقلیمی و پدیده گرمایش جهانی کره زمین ایجاب می‌کند.

- باید به مبحث پایش‌بینی و پایش‌آگاهی برای کاهش آثار زیان‌بار پدیده‌های مخرب جوی نظیر سیل، گردوغبار، خشکسالی، طوفان و غیره از طریق توسعه سامانه‌های پایش‌بینی، پایش‌آگاهی و هشدار مخاطرات جوی و تکمیل انواع ایستگاه‌های هواشناسی مورد نیاز از جمله رادار در راستای ارتقا و کاهش تفکیک زمانی و مکانی پایش‌بینی‌های هواشناسی از سه ساعت در ۵۰ کیلومتر مربع به سه ساعت در ۳۰ کیلومتر مربع و همچنین ظرفیت‌سازی و به‌کارگیری نیروی انسانی متخصص در جهت پیگیری اصل سازگاری با اقلیم با توجه به منویات مقام معظم رهبری براساس سیاست‌های کلی آمایش سرزمین و مقابله با خشکسالی و اجرایی کردن قوانین بالادستی همانند ماده (۲۶) قانون هوای پاک و ماده (۱۴) قانون مدیریت بحران توجه بیشتری شود.

- ضروری است با توجه به راه‌اندازی سامانه خودکار توسعه هواشناسی کشاورزی (تهک کشاورزی) و دستاوردهای

قابل قبول آن، نسبت به حمایت‌های عملی از توسعه و تجهیز ایستگاه‌های هواشناسی کشاورزی و مرکز ملی خشکسالی، در راستای پیاده‌سازی سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی اقدام مناسبی صورت پذیرد که فعالیت‌های مثمرتری را در جهت تأمین امنیت غذایی از طریق صدور پیش‌آگاهی‌ها و آموزش‌های لازم برای افزایش تولید در واحد سطح، ارتقای بهره‌وری نهاده‌ها و کاهش خسارت‌ها در محصولات کشاورزی داشته است.

منابع و مأخذ

۱. لایحه بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور.
۲. قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور.
۳. استعلام از سازمان هواشناسی کشور.

مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی

تهران، خیابان پاسداران، روبروی پارک نیاوران (ضلع جنوبی، پلاک ۸۰۲)

تلفن: ۷۵۱۸۳۰۰۰ صندوق پستی: ۱۵۸۷۵-۵۸۵۵ پست الکترونیک: mrc@majles.ir

وبسایت: rc.majles.ir